

Kaet naid vannu inemisi ja tuli mõtõh, midä küll näide päie mõtõlõnang' sisaldasõ'. Pää' nii ku' kullanupu! Tarkuist täüs laadi-du'. Olõsi näide käest küsüjit, või saasi' mi ka pall'õ tiidä'. A nimä' omma' hillä, tagasihoidligu', süü-i' hinnäst esiritta, nõvva-i', nuri-sõ-i'.

Laulusõnnu rittasäädjät saa-i õgäutest. Om nuid, kinkõl sõna' nii ku' kõdra' riah, kõik õigõ kotusõ pääl. Lühko lauluga ütles pall'õ ar'. Tõõsõl om ka pall'õ sõnno, a laul vinnüs ku villanõ lang, saa-i ar' üteldüs ivva.

Kooseri Alli (Aleksandra) sai toona 81 aastakka vanas. Timä om viil käpe k' auma. Tälle miildüs laulusõnno ritta säädä'. Laul ummist latsist, külänaisist, ilmaelost. Alli tulõ lauluga su jutalõ. Timäsagamatsi tohisi-i ar' unõhta'! Olgu täl tervüt ja joudu!

Sillaotsa Liidi

Kuulgõ' mis ma kõnõlõ

Kooseri Alli, Tiirhanna külä

Kuulgõ kull' a kolgarahvas Aost ammutõst Elost ilmah innitset.

Meil omma' no valla-vaesõ' Külä kehvembä' Olõ-i no küläh kirgesit Lövvä-i lutkit Kirgese' kõik kiiniga Talost taganõnu' Lutka' omma ar liina lännü Takah talorahval Kirbal olõ-s testamenti Ütli' üles üümajast Kaotõdi korteri. Täiega tülü tull, taheti tapõlda Hiusõ kõigil hiibakil, pää pal' as Olõ-s kakk'i' kohegi, tinga terävit Nii nääki rutuga Rühkse minemä, kattõ kogoni

Ritska' ammut aost Essünü ilmaseeh, Uurva ussõ man, arvasõ aknõ all Olõ-i palgõl pilla, tsänku saina seeh Iih omma elektri, var' oh valgusõ' Olõ-i tarõh tattnõnno Rükvõ' raadio' Saa-i sääl ritskalatsõ koorih karõlda Nii' kõik pakku panni', haari' handa Murrõga merre lätsi, viirdü vette No' om majah kõgõ maaselits Taloh taivariik No' saava' maama' maada Ja latsõ' laisõlda' Olõ-i eloh eläjit, õga asklõajamist Tarõh televiisori tirisese' Ollasõ elo ull' usi

Elo nii astus edesi Kuni põrgo piatustõ

Setomaa inne Eesti Vabariigi 90. aastapäivä

Midä hüvvä om Setomaal opada' ja anda' Eesti riigilõ?

S'oo aastaga algusõh, ku' kõnõli Lüübnitsah Setomaa valdu ütidsel pidoõdagul, sis proomõ Setomaad ja Eesti riiki näüdadä' töösõst nulgast. Ommõgi nii, õt nii ma' ku' ka' tõõsõ', kiä' mii' läbi Riigikogo ja valtsusõ taha Setomaad avta', mii' olõgi' pallõja'.

Mõtõlgõ' tõisildõ. Mõtõlgõ' tuu pääle, õt midä om Setomaal Eesti riigile anda'. Tuu olõõi' nii, õt Setomaa taht õnnõ saia'. Setomaa ka' and.

Inne Eesti riigi 90. aastapäivä om hüä miilde tulõta' president Lennart Meri vannu hüvvi oppamissõnnu: mii' riik om nii nuur, õt mii' kõik pia mõtlõmma tuu pääle, õt midä meil om riigile anda'.

Valdu kuuhtüü arõnõs

Kõgõ edimäne asi om Setomaa valdu kuuhtüü. Siih om minkõst oppi'. Ja kindlahe no', ku' päävõkõrral om umavaltsusliita tähtsüs ja vastutus. Setomaa Valdu Liit om kimmäs kuuhtüüorganisatsiun, mia' om vabal tahtõl luud ja tuujaos, õt Setomaa valla' ütehkueh umma ello edesi veesi' ja parebast teesi'. S'oo liit vai üteh kuuhtõlõmi-nõ om nännü' õgasagamatsi aigu, a viimäde' aastaga' omma' olnu' väiga' tõhusa', väiga hüä'. Liidu iih om olnu' Timmo Margus ja Hörna Aare, a sääl om aamõtih viil mito hüvvä inõmist.

✕✕✕ **Innebidi õga vald ai ummi asju valtsusõga' erälde, a no' aja Setomaa ummi asju ütidselt.**

Innebidi õga vald ai ummi asju valtsusõga' erälde, a no' aja Setomaa ummi asju ütidselt. Tulõmuisi saat uma käega' kumpi'. Raha anti mano Setomaa teie pääle, kultuuri-programmilõ ja viis miljonit vahtõlõ Setomaa regionaal-programmilõ, mitmõ' ettevõtluist ja kultuuriparandit väärtustava' projekti', ülepiiri kuuhtuu Vinne poolõga'. Näütit om hulga. Setomaa Valdu Liidulõ and vahtõ huu sisse uma miis Linnamäe Margus, kiä' õgal aastagal valdu liitu rahaga' avit, a tä taht, õt valla' eis' ka' umalt puult

panõsi' rahha mano. Ja tulõmusõ üle saa-ai' nursta'.

Läbisaaminõ Vinnemaaga'

Tulõ kittä' Setomaad ja Setomaa Valdu Liitu kuuhtüü-suhtidõ arõndamisõ iist Vinne poolõga'. Ülepiiri kuuhtüü om sõna, midä tuu jaos kasutõdas. Mii' naabri om Vinnema ja jääs tuust ka edespidi. Tuu om fakt, tuu om tõõmõliasi. Edesimineki jaos om rahha vaia nii mii' piiriveere nulgõlõ, ku' Vinnema piiriveere rajoonõlõ. Hõste om mõistõd kuuhtüüd tetä' nii Petsere rajooni ku' ka' Pihkva liinaga'. Ts' uut aigu tagasi lõpõtõdi Verska valla viimajandusprojekt. Aol ku' mitmõ' Eesti umavaltsusõ' viil mõtlõsõ', tegevä' plaanõ vahtõsidõ kanalisatsioonisüsteeme tegemisõst ja tuuperäst, õt nuu' omma' inne mõtlõdust pall'õ kallibast lännu', a Verskal om jo' kõik valms. Tuusama projekti seeh tehtäs töid ka' Obinitsah ja Pihkva liinah.

Euruupa Liidu rahha om saanu' nii Eesti ku' Vinne puul. Ku' säänest ülepiiri kuuhtüüd olõsi-i', sis mõlõba' olõsi' kaotaja'. Parhilla' om ettevalmstamisõl vahtõnõ samasantsene viimajandusprojekt, koh mii' paarimiis om Petsere rajoon. Täambä' viil lätt Petsere liina tsolgive-si ilma puhastamalda' Piusa ijõkkõ ja keskliina tsolgitõro'

omma' ehtedü' Pätsi aol. Ull' us olõsi', ku mii' lasõsi' Euruuparaha niisama talindu, a ülepiiri kuuhtüü jaos andas rahha sis, ku' ka' Vinne puul om kampa võõdõt. Kuuhtüüd vindlõisiga' om tõisigi' olnu'. Tulõda miilde seto käsitüü ja ettevõtõlusõ arõndamisõ projekte.

Paar aastakka tagasi, ku' olli maavanõp, sis tei kuuhtüülepingu nii Petsere ku' Pihkvaga' ja mul om hüä miil nätä', õt tuud kõkkõ om mõistõt ar' kasuta'.

Setomaa julgustas tõisi

Seto kultuur om setosidõ elämisõ õts osa. Seto' pia-ai' õnnõ pühapäivtsidõ umma leelot, käsitüüd, usku, süüke, pühhi tähtsäs, näil olõ-õi' pühapäivõkultuuri, näil om uma kultuur õgapäävane. Läbi seto kultuuri om ka' Eestimaa kultuur rikkap. Midä inäbä om ütõl maal õgasagamatsi kultuurõ, tuud elõjovvõlitsõp om kogo maa rahvas, tuud inäbä saa kõik maailm rikkabast.

KLAASI URMAS

Riigikogo majanduskomisjoni esimiis

Riigikogo majanduskomisjoni esimiis KLAASI URMAS kirotas, õt oldas harinut nägemä, õt nuu' kiä' setokõisi iist saisva', nuu' ka' midägi' tahtva', midägi' pallõsõ', a Setomaal om õks riigile ja pääliinalõ perus pall'õ midä anda'.

Seto' omma' opanu', õt ku' tähtsä' om uma kultuur, ku' tähtsä' omma' juurõ' ja niimuudu julgustanu' ka' Eesti tõisi kotussit umma vällä tuuma ja tuud väärtustamma ja uma päritolu üle mõtlõmma. Tuu om väiga tähtsä. Ku' massikultuur tege rahvit ja kiili ütesagamatsõst hallist, sis julgus olla' eis', tuu om õks väiga suur väärtus. Ma' olõ pall'õsil kuulnu', õt kuis Taarka-näütemäng näid mõtlõmma pand ja Setomaa eestläisi mõttihe joudsõ.

Setomaa kultuuriprogrammi (viis miljonit kruuni aastagah) omma' seto' mõistnu' targastõ ar' jaka'. Raha lätt nii muusiumõlõ ku' ka' leelekoorõlõ, oppamisilõ, seltsele, plaatõ tegemisõs, raamatidõ välläandmisõs. Riik om tuuga' rahu kuis seto' mõistva' rahha paika panda' ja tuu om andnu' ka' julgusõ tõisilõ kultuuriprogrammõ arõndamisõs ja vahtõsidõ tegemisõs (Peipsi veere programm).

✕✕✕ **Kindlahe om Setomaalõ vaia rohkõba hüvvi tüükotussit. A nuu' sünnü-üi' niisama, naid saa-ai' luvva' ka' ütski' riik.**

Setomaal omma' tubli' seltsi', kogo', ühingu'. Pall'õ' näütõses Lobotka küläseltsi ja Helder Kotovi tegemisi. MTÜ-l Setomaa Turism om viil pall'õ arenguruumi, a tuugi' om hüä näüdeh turismiettevõtõtidõ kuuhtüüst ja Setomaa tõisilõ tutvast tegemisõst. Setomaa Käsitüü Koko tundas Setomaast kavvõbah ja mia' mii' oludõh väiga tähtsä, võtt kokko nii mihi ku' naisi. Sääne üteh kuuhtõginõ om väiga vajalik nii Setomaalõ hindäle, a näütäs ka' hüvvä eeskuiu tõisilõ. Projekte kirjutamisõga' jää-ai' vaest inäp Setomaal kiäki' hättä. Mõtõldõh kõrras tagasi, sis näemi' ku' pall'õ om Setomaal hüvvä kõrda saadõt ja ku' tugõvalt om Setomaa hinnäst näüdanü', Setomaa paistus vällä.

Kerigu kotus

Pääle 1917. aastaga veeb. irevolutsiunni Vinnemaal olli' Eestimaa õigõusukoguduisi esindäjä' nuu, kiä' edimätsenä naksi' kõnõlõmma Setomaa Eestiga kokkopandmisõst. Mai kuuhtõ 1917 Tarõh kuuhtõ olnu' Eestimaa ja Setomaa õigõusukoguduisi preestri' ja kogoduisi esindäjä' nõvvi', õt Pihkva oblosti ala jääv' Setomaa kogodusõ' piat kuuluma Talina piiskopi juhtmisõ ala. Seto kultuur,

elolaad, väärtushinnangidõ ja maailmapildi ütest palast om õigõusk ja niimuudu om Setomaa kogodusõ' kõõ olnu' Eesti õigõusukerigulõ väiga olulitsõ'. Ma küüsse tuud asja Lüübnitsah ka' esä Afratilt, õt kas mul om õigus. Verska preestre noogut päaga'.

Õigõusk Setomaalõ ütehumma pühakõdadõga' (ts'assona' kindlahe ka') om vana ja niimuudu kindlahe toetas Eesti Apostligu õigõusu Kerkotimä arengutii' pääl. Ka tuu om Eesti jaos väiga tähtsä.

Inäbä ettevõtlikku miilt

Kindlahe om Setomaalõ vaia rohkõba hüvvi tüükotussit. A nuu' sünnü-üi' niisama, naid saa-ai' luvva' ka' ütski' riik. Tüükotussit tegevä' ettevõtõlõ inõmisõ', kiä' alostasõ' üte vai tõõsõ ettevõtõmisõga'. Ma' usu kindlahe, õt Setomaalõ tulõ mano vahtõsit tüükotussit. Üts asi om Koidula piiri jaam midä

tetäs, a viilgi' tähtsäp om eräettevõtõ'. Noorõ' vahtõsõ' ettevõtõja' kasusõ' ja opva' si i h s a m a h S e t o m a a l: Verska õpi-

lasfirma' ja majandusõppõ oppaja Kudre Helena iistvidämõsõl om ka' ütõ eeskujõ tõisilõ Eestimaa koolõlõ.

Tiidläse' ütlesõ', õt ku' rahva aktiivsõlõ osalusõl arõnõs paikkundlik kultuurielo, sis tuu om impuls ka' majandusõ arõngulõ. Siih om muidogi' arõnguruumi maa ja ilm.

Seto' ku' kasagu' piiri pääl Tagasi joudõh Eesti riigi ja timä 90. aastapäävä mano, tasos viil kõrd üldä', õt Setomaa om täambä' Euruupaa Liidu ja Eesti idavärehti'. Riik piasi' olõma huvõtõ, õt piiri veereh eläsi' uma' inõmisõ', kiä' tundava' ummi ja nägevä' võõrit ja mõistva' ja tahtva' tuust tiidä' anda', õt umma kõrrah hoita'. Täambä' tuu nii ka' om. Ma' looda, õt ku' ütõdse jovvuga' Setomaa ello avita' edesi pareba poolõ, sis tuu and tervele riigile pall'õ rohkõba tagasi ku' mõtlõdagi' mõistõtas. Hüvvä vabariigi juubeliastakka meele kõigilõ! ■